

İçindekiler

<i>Takdim</i>	5	<i>Musa Öztürk</i>
<i>Makaleler</i>	10	<i>Zülküf Kara</i> Kentli Beden: Mardin’de Dokunma Eşikleri
	42	<i>Musa Öztürk</i> Çoğulculuk Söyleminin Sahiciliği Üzerine: Midyat Örneği
	74	<i>İbrahim Özcoşar</i> Şehir ve Cemaat: Mardin Süryanileri ya da Süryanilerin Mardin’i
	94	<i>Mehmet Tunçer</i> Mardin’in Korunması ve UNESCO Dünya Miras Listesi’ne Girmesi
	114	<i>Murat Küçük</i> Aidiyetin Mekânı: Mardin’de Kimlik ve Mekânın Değişimi
	150	<i>Tasnif Dışı</i> <i>Ömer Aytaç</i> Kent Mekânları ve Kimlik/Farklılık Sorunu
	170	<i>Leyla Alkan</i> Farklı Gelir Gruplarının Konut Sahibi Olabilme Olasılıklarının Ankara Örneği Kapsamında İncelenmesi
	180	<i>Sevinç Bahar Yeniğül - Kübra Cihangir Çamur</i> Saçaklanma Dinamiklerinin Yerleşimlerin Dönüşümüne Etkisi: Kırsaldan Kentsele Ankara/Pursaklar
	200	<i>Kent Yazıları</i> <i>Aygün Erdoğan</i> Mardinli Bir Plancıdan “Mardin’de Zaman” Üzerine

Contents

- Editorial** 5 *Musa Öztürk*
- Articles** 10 *Zülküf Kara*
Urban Body: Thresholds of Contact in Mardin
- 42 *Musa Öztürk*
About the Authenticity of Pluralism Discourse: Midyat Case
- 74 *İbrahim Özcoşar*
City and Community: Syriacs of Mardin or Mardin of Syriacs
- 94 *Mehmet Tunçer*
The Preservation of Mardin and its Inclusion in UNESCO World Heritage List
- 114 *Murat Küçük*
The Space of Belonging: Identity and the Change in Spaces in Mardin
- Unclassified**
- 138 *Ömer Aytaç*
Urban Spaces and Identity/Difference Problem
- 170 *Leyla Alkan*
The Analysis of House Owning Probabilities of Different Income Groups in Ankara
- 198 *Sevinç Bahar Yenigül - Kübra Cihangir Çamur*
The Effect of Urban Sprawl Dynamics on the Transformation of Settlements: Ankara-Pursaklar From Rural to Urban
- Urban Writings**
- 232 *Aygün Erdoğan*
On "Time in Mardin" through the eyes of a Planner from Mardin

Takdim

İdealkent Dergisi, bu sayısında özel olarak Mardin'i ele almaktadır. Mardin, coğrafi konumu itibariyle tarihte pek çok ilkin yaşandığı Mezopotamya havzasının yukarı kısmında yer almaktadır. Bu açıdan Mardin, insanlık tarihinde dini, siyasi, ticari, ekonomik, hukuki, vb. pek çok yeniliğin doğal yansımalarının ve uzantılarının ilk hissedildiği yerlerden biridir. İpekyolu üzerinde konumlanması, Halep, Şam, Musul, Basra, Bağdat gibi kadim şehirlerle son derece güçlü bağlantılara sahip olması onu, bölgedeki diğer şehirlerden alabildiğince farklılaştırmaktadır. Mardin; gerek mimari, gerek dini ve gerekse de etnik ve kültürel açılardan pek çok araştırma projesine konu olabilecek doğal bir laboratuvar gibidir. Fakat bir anlamda bütün bunların hepsi sonuçtur. Çünkü burada "çeşitlilik" veya "çoğulculuk"tan ziyade esas üzerinde durulması gereken nokta bütün bunların neşvünema bulduğu sosyo-kültürel iklimdir.

Son yıllarda Mardin denildiğinde insanların aklına; medeniyetler şehri, dillerin ve dinlerin kardeşliği, hoşgörü gibi klişe ifadeler gelmektedir. Bütün bunların hepsinin bir gerçeklik payı olmakla birlikte kent bazı ciddi sorunlarla karşı karşıyadır. Kentin bir turizm nesnesi haline getirilerek imaj üzerinden pazarlanmaya çalışılması, dışarıda beklentileri yükseltirken içeride pek çok sorunun görmezden gelinerek üzerinin örtülmesine ve bazı hayal kırıklıklarının yaşanmasına sebep olmaktadır. Ticari kaygılardan hareketle geliştirilen popüler yaklaşımların aksine, Mardin'i değişik açılardan soğukkanlılıkla ve akademik bir bakış açısıyla ele

alan çalışmalara ciddi derecede ihtiyaç vardır. Bu ihtiyacı karşılamak üzere, İdeal Kentin dokuzuncu sayısında Mardin'i çeşitli açılardan ele alan çalışmaların yanı sıra dosya dışı yazılara da yer verilmiştir.

Zülküf Kara, "Kentli Beden: Mardin'de Dokunma Eşikleri" adlı çalışmasında kent okumalarında çoğunlukla ihmal edilen beden, kentin kimliğini oluşturmadaki rolünü irdelemektedir. Her türlü sosyal ilişkinin üzerinde şekillendiği mekân, bedenden ayrı düşünülemeyeceğinden bedenle birlikte var olmaktadır. Çalışmada, Mardin üzerinden beden kentin halleri ele alınmaktadır. Yazar, kentin tarihi ile bedenin tarihi arasındaki ilişkiden hareketle; toplumsal cinsiyet mekânları ve bu mekânların bize empoze etmiş olduğu ilişki biçimlerini kentin bedensel tarihi, toplumsal cinsiyet mekânları, organsız şehir bedenleri ve Mardin özelinde taş dokunmaya, sokak yürümeye zorlar gibi konu başlıkları üzerinden ele almaktadır. Kara, şehrin bedensel deneyimlerini daha yoğun yaşayabilmesi için bedenin yürümesi, gezmesi, dolaşması ve kısacası "aylak" olması gerektiğine işaret etmekte ve Mardin'in modern hayatın hız odaklı algısını tersine çevirdiğinin altını çizmektedir.

Musa Öztürk, "Çoğulculuk Söyleminin Sahiciliği Üzerine: Midyat Örneği" adlı araştırmasında Midyat ilçesi ölçeğinde farklı yapı unsurlarının gündelik hayatın akışı içinde benzeşen ve ayrışan yönleri üzerinden çoğulculuk söyleminin sahiciliğini ele almaktadır. Çalışmada, Araplar, Kürtler ve Süryanilerle yapılan görüşmelerden hareketle Midyat'ın sosyal yapısı, gündelik hayatı, gelenek ve kimliğin muhafazası temelinde çoğulculuğun beslendiği önemli bir kaynak olarak "mabet" üzerinden birlikte yaşama kültürünün temel dayanakları ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

İbrahim Özcoşar, "Şehir ve Cemaat: Mardin Süryanileri ya da Süryanilerin Mardin'i" konulu çalışmasında "Şehir" ile "Süryaniler" arasındaki ilişkiyi Süryani Ortodoks cemaati üzerinden anlamaya çalışmaktadır.

Yazar, “şehir-cemaat” ilişkisini farklılıkları anlamlandırmak için tanımlar, kavramlar, tarihsel arka plan, şehre isim verme, mahalleler, komşuluk, hemşehrilik, ötekilik gibi konu başlıkları üzerinden alabildiğince geniş bir yelpazede tartışmaktadır. Özcoşar çalışmasında; şehir ve cemaat ilişkisini yeniden düşünmemiz gerektiğine dikkati çekmekte ve Süryanilerin Cumhuriyetle karşılaşmalarının kopuş sürecini tetiklediğine işaret etmektedir. Söz konusu süreçte öncelikle patriklik merkezinin Mardin’den Şam’a taşınmasının da etkisiyle zamanla Mardin ve çevresindeki Süryani nüfusun ciddi şekilde azaldığına ve günümüzde Süryanilerin Mardin ve çevresinde yaklaşık olarak 2000-2500 civarındaki nüfuslarıyla kurucusu oldukları şehirde turizm nesnesi haline getirildiklerine işaret etmektedir.

Mehmet Tunçer, “Mardin’in Korunması ve Unesco Dünya Miras Listesi’ne Girmesi” adlı çalışmasında Mardin’in mimarisini, koruma sorunlarını, UNESCO Dünya Miras Şehirleri listesine girmesi amacıyla geçmişten günümüze kadar yapılmış olan çalışmalarını da göz önünde bulundurularak yapılması gerekenleri ele almaktadır. Çalışmada, Mardin’in sivil mimarisine, korumanın sosyo-kültürel boyutlarına değinildikten sonra UNESCO’nun dünya kültürel ve doğal mirası listesine adaylık kriterleri, alan yönetimi kavramı ve Mardin Alan Yönetim Planı’nın hazırlanması, UNESCO Dünya Miras Listesi’ne girilmesi için hazırlanacak alan yönetimi planı için yapılması gerekenler maddeler halinde sıralanmaktadır. Tunçer, Mardin’de kentsel ve arkeolojik alanlardaki bozulmayı önleyecek/yavaşlatacak bir eylem planı sunmaktadır.

Murat Küçük, “Aidiyetin Mekânı: Mardin’de Kimlik ve Mekânın Değişimi” adlı araştırmasında Cumhuriyet’in ilanıyla birlikte Mardin şehir merkezinde meydana gelen mekânsal değişimlerden hareketle insanların kimliklenme sürecini etkileyen dinamikler arasındaki ilişkiyi irdelemektedir. Küçük, Mardin’de Mekânsal ve Mimari Dönüşümleri dört dönem-

de ele almaktadır: Tanzimat Sonrası: Modernleşme Başlangıçları, 1923 – 1946 arası: Mekânı Modernleş(tir)me Çalışmaları, 1946 – 1980 arası: Mevcut alanlarda nüfus değişimi, 1980 sonrası: Yeni alanlarda yerleşmeler. Çalışmada, mekânın/mekânı kullanım biçimlerinin değişmesiyle birlikte; birlikte yaşama kültürünün/deneyiminin ve hayatın sosyal formlarının sürekli değiştiğine işaret edilmektedir.

Ömer Aytaç, “Kent Mekânları ve Kimlik/Farklılık Sorunu” başlıklı çalışmasında kent mekânlarını taşıdıkları yere, kimliğe ve farklılık imlerinin oluşmasına alan açan toplumsal arka planlarına göre genel bir betimsel perspektiften hareketle ele almaktadır. Yazar, çalışmasını mekân ve sosyalite bağlamı, mekânsal deneyimler, kimlik ve farklılık söylemleri, kentsel mekânlar ve kimlik, gündelik hayat ve kimlik inşâ, yeni kentsel mekânlar, sosyallik ve kimliğe dair dönüşümler üzerinden kurgulamaktadır.

Leyla Alkan, “Farklı Gelir Gruplarının Konut Sahibi Olabilme Olasılıklarının Ankara Örneği Kapsamında İncelenmesi” konulu çalışmasında gelirin ve konut kredisi piyasasının, hanehalklarının 3+1 konut satın alabilme olasılıkları üzerindeki etkisini ele almaktadır. Çalışma kapsamında TÜİK 2003 Hanehalkı Bütçe Anketlerinden hareketle hane halklarının harcama ve tasarruf davranışları incelenerek Çankaya, Mamak, Altındağ, Gölbaşı, Etimesgut, Sincan, Keçiören ve Yenimahalle merkez ilçelerinde konut sahibi olabilme olasılıkları ele alınmaktadır. TÜİK verileri esas alınarak yapılan olasılık hesaplarına göre gelir yetersizliğinin özellikle dar-orta gelir grupları için önemli bir sorun teşkil ettiği ve uzun vadeli konut kredilerinin, kendi birikimleri ile konut sahibi olamayanlar için yeni fırsatlar sunmadığı ortaya konulmaktadır. Alkan, yüksek düzeyde seyreden faiz oranları sebebiyle konut kredisi kullanmaktansa yeterli birikimi yapıp sonrasında konut satın almanın daha avantajlı olduğunu bulmuştur.

Sevinç Bahar Yenigül ve Kübra Cihangir Çamur, “Saçaklanma Dinamiklerinin Yerleşimlerin Dönüşümüne Etkisi: Kırsaldan Kentsele Ankara / Pursaklar” adlı çalışmalarında nitel ve nicel verilerden hareketle 1980 sonrası kentleşme sürecini etkileyen ekonomik ve sosyal yapıdaki dönüşümlerin metropoliten kentlerin saçaklarında ne tür değişimlere neden olduğunu ele almaktalar. Çalışma kapsamında söz konusu süreçte kente yakın kırsal yerleşim birimlerinin içeriğinin nasıl değiştiği sorusu Pursaklar’ın; yönetsel, demografik, ekonomik, sosyal ve mekânsal açılardan geçirmiş olduğu değişimlerden hareketle ele alınmakta ve sunulan kentsel hizmetler üzerinden bir analiz yapılmaktadır. Yenigül ve Cihangir Çamur’un yapmış oldukları araştırmanın sonucuna göre metropoliten kentlerin çevreye doğru saçaklanarak genişlemesi kente yakın yerleşim birimlerinin işlevsel yapılarında farklılaşmayı beraberinde getirmektedir. Bu, bir yandan çevresel yerleşim yerleşimlerin kırsal niteliğini yitirerek kentsel bir nitelik kazanmasına yol açarken diğer yandan da mekânsal genişlemenin doğal bir sonucu olarak kentle bütünleşmesine yol açmaktadır.

Aygün Erdoğan, “Mardinli Bir Plancıdan ‘Mardin’de Zaman’ Üzerine adlı denemesinde kente ilişkin söylemek istediği pek çok şeyi Mardin’in fiziksel, mekânsal ve sosyo-kültürel dokusunu zaman üzerinden okuyarak bizlerle paylaşmaktadır. Aygün, kentin oluşum süreci ve dinginliği içindeki öykülerinden bahsetmektedir. Sonuç kısmında ise bizleri Mardin’in geleceğini kurtarmak adına benimsememiz gereken vizyonu tartışmaya davet etmektedir.

Musa Öztürk
Sayı Editörü